KIRKEN I SOMMER-LANDET

IDEKATALOG

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Indledning

Projekt "Kirken i sommerlandet" har undersøgt folkekirkens rolle i områder med mange gæster i ferieperioderne.

Projektet har undersøgt, hvilke udfordringer og muligheder, kirkerne står overfor i forhold til personaleressourcer og at imødekomme gæsternes ønsker og behov.

Kirken i sommerlandet er vigtig for mange – både lokale og gæster. Kirkerne er betydningsfulde, men mange præster og menighedsråd oplever, at der består en udfordring i at udfylde opgaven med de ressourcer, der er tilgængelige i sognet – både økonomiske og personalemæssigt.

Dette idekatalog tager fat i udvalgte temaer, der er kommet til udtryk igennem projektet. Hvert tema følges af en kort refleksion, der beskriver temaet og dets relevans. Herefter præsenteres ideer til, hvordan ønsket eller udfordringen kan imødekommes på sogne-, menighedsråds-, provsti- eller stiftsplan.

Alle refleksioner og ideer mm. er afledt af rapporten "Kirken i sommerlandet" og den dataindsamling, der danner grundlag for rapporten. Det bygger på interviews med sommergæster, turistchefer, præster, menighedsrådsmedlemmer, frivillige og øvrige ansatte i Aalborg, Viborg og Ribe stift. Hovedparten af ideerne er foreslået igennem interviews eller inspireret af tiltag i de medvirkende sogne i projektet. Det er således tænkt som inspiration fra sogn til sogn.

I sommerlandet er der allerede en bred vifte af initiativer tilstede. Mange gæster fortæller, at de sætter stor pris på netop det, deres sommerkirke tilbyder dem. Derfor refereres der i dette katalog til de allerede iværksatte initiativer, som kan være til inspiration for andre.

Vi håber, at kataloget kan bringe inspiration og glæde samt styrke sommerlandskirkerne udover hele Danmark.

Aalborg stift

Viborg stift

Ribe stift

FOLKEKIRKEN

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Kirke i sommerlandet?

Refleksion

Sommergæsterne er glade for kirken. Der er en klar forventning om, at kirken er tilgængelig og tilbyder både gudstjenester og andre aktiviteter.

Sommergæster har et ønske om at opleve det lokale liv, når de tager på ferie. De ønsker at få autentiske oplevelser.

Feriestemningen præger sommergæsterne, og flere giver udtryk for, at feriestemningen giver dem mod til at prøve nye aktiviteter eller besøge steder, de ikke kommer ofte i hverdagen. Kirken har således en mulighed for at nå ud til andre end i hverdagen.

Det gælder om at være kirke på den måde, der er rodfæstet i menighedens liv. Kirken i sommerlandet skal både rumme de lokale, der bor fast i sognet og de gæster, der ønsker at gøre brug af kirken. For kirkerne gælder det således om, at manøvrere i de behov og ønsker, som både lokale og gæster har, og at få dem til at gå op i en højere enhed.

Ide 1: Jeres kirke

Hvad:
Det er vigtigt, at I som menighedsråd og præster får en snak om, hvad I vil og kan som kirke og menighed? Hvad er særligt ved jeres kirkebygning, lokalområde, jeres måde at være kirke på? Hvilken oplevelse vil I gerne, at sommergæsterne får hos jer?

Hvorfor:
Sommergæsterne giver udtryk for, at det lokale aspekt er vigtigt. Man er på ferie eller i sommerhus på en bestemt lokalitet og vil gerne opleve, hvordan det er at leve her. Der er ikke et ønske om spektakulære aktiviteter, men om en oplevelse af stedets stemning, hverdag og rutiner. Samtidig er der et ønske om at blive taget imod og få lov til at føle sig velkommen og som en del af det lokale liv.

Hvordan:
Det autentiske og lokale er nøgleord. Gør jer klart, hvad der kendetegner jeres kirkeliv og hold fast i det. Vær også bevidst om, at gæster kan føle sig velkomne – smil og hils.

Overvej om sommergæsterne kan være en mulighed for jer for at prøve noget anderledes – men stadig på jeres måde. Brug gæsterne som anledning til at prøve et nyt tiltag. Måske har I drømt om en strandgudstjeneste eller en aftensang med levende lys i kirken? Grib muligheden – og gør det på jeres måde.

Eksempler:

- I Husby kirke er der levende lys i lysekronerne. Dette bemærkes af både menighedsrådsmedlemmer og gæster som noget særligt.

Ide 2: Deres kirke

Hvad:
Både udenlandske og danske gæster, som ikke bruger kirken til hverdag, har brug for lidt hjælp og vejledning i, hvordan tingene foregår.

Hvorfor:
Folkekirken kan benytte forskellige liturgier, korsvar og fremsige f.eks. trosbekendelsen forskelligt fra menighed til menighed. Sommergæster giver udtryk for, at de sætter stor pris på oversættelse af bønner og læsninger. Der gives også udtryk for, at forklaringer af gudstjenestens forløb er værdsat.

Hvordan:
Hjælp gæsterne, både danske og udenlandske gæster, med at føle sig velkomne i kirken ved at guide dem i jeres gudstjeneste forløb.

Lav eksempelvis liturgiforklaringer, der kan ligge ved siden af salmebøgerne og beskriver gudstjenestens forløb.

For de udenlandske gæster kan I oversætte liturgien til eksempelvis tysk og engelsk. På folkekirken.dk kan man finde oversættelser af liturgien til andre sprog. Der findes desuden apps, som kan oversætte dagens tekst.

Hvis det er muligt, kan I også tilbyde oversættelse af gudstjenesten, prædiken og tekstlæsninger – enten skriftligt eller mundtligt.

Eksempler:

- I Hvide Sande er der liturgiforklaringer forrest i salmebogen på dansk og tysk. Ved fire gudstjenester i august simultanoversættes gudstjenesten desuden til tysk.
- I Henne laves der gudstjenester på dansk og tysk. Der udleveres en oversigt over gudstjenestens forløb. Hvis en bøn siges på dansk, står den på tysk på oversigten og omvendt.

Ide 3: Vores kirke

Hvad:
Kirken i sommerlandet opleves som den primære kirke eller en kirke med særlig betydning for flere gæster. Både lokale og sommergæster ser kirken som deres kirke.

Bidrag til medejerskab for alle så "deres" kirke kan blive til "vores". Knyt til ved lokale arrangementer og vær tilstede med kirken der.

Hvorfor:
Kirkeliv, foreningsliv og erhvervsliv er forbundne i en fælles interesse for lokaliteten. Der kan være potentiale for samarbejde om eksempelvis arrangementer.

Hvordan:
Overvej om kirken kan byde ind ved allerede eksisterende aktiviteter eller arrangementer. Er der marked eller festival i byen, kan kirken måske bidrage med en gudstjeneste eller lignende. Er der et større turistarrangement, kan kirken måske stille op med en bod eller lignende.

Eksempler:

- I Overlade afholdes der en musikgudstjeneste i forbindelse med byfesten.
- I Skagen er kirken med i Skagen musikfestival. Her er der en kirkescene, hvor kirken arrangerer koncerter under festivalen.
- På Fur deltager kirken ved den årlige Fur march. Menighedsrådet stiller et telt op og tilbyder fodvaskning og kaffe og te til deltagerne på marchen.

Kirken i sommerlandet bruges forskelligt

Refleksion

Sommergæsterne har forskellige anledninger til at besøge kirken:

- For at se kirkerummet, arkitekturen og for at lære noget om områdets historie.
- Adgang til vand og toiletter.
- For at komme i snak med lokale og få sociale behov opfyldt.
- Kirken kan bruges som et sted at få kulturelle behov imødekommet ved at høre koncerter.
- Kirkerummet bruges som et helle. Det er et sted med en særlig stemning. Et sted med ro og plads til eftertanke og måske bønner.

Det er muligt at imødekomme de forskellige måder at bruge kirkebygningen på. Her præsenteres tre forslag.

Ide 1: Åbne kirker

Hvad:
Det vigtigste for sommergæsterne er adgangen til kirken. At kirken er åben, så den kan besøges og bruges. Der ønskes både adgang til kirkerummet og til de faciliteter, kirken har såsom toilet og vandhane.

Hvorfor:
Sommergæsterne ønsker at bruge kirken, når det passer ind i deres ferieprogram. Det kan være en tirsdag formiddag eller fredag eftermiddag. De ønsker, at kirkerummet er tilgængeligt, hvis man kommer forbi af kulturhistorisk interesse, eller hvis man oplever et behov for at reflektere over livet midt i ferien.

Hvordan:
Hvis det er økonomisk muligt, kan det være en ide at få automatisk lås på i et fast tidsrum hver dag.

Det er en god ide at skilte med, at kirken er åben. Mange gæster oplever at komme til lukkede kirker, og nogle er usikre på, om man må gå ind i kirken. Skiltene kan med fordel skrives på flere sprog.

Hvis der er lokale i sognet, der har interesse for det, kan man også tilbyde rundvisninger ved kirkerne. Dette udtrykker flere gæster, at de vil sætte pris på.

Eksempler:

- På Rømø er der tilknyttet en guide ved kirken, som kan komme og vise rundt på kirkegården og i kirken.
- I Thorning har det lokale museum, som ligger overfor kirken, en aftale med et medlem af menighedsrådet om, at hun kan kontaktes, hvis museumsgæster ønsker en rundvisning ved kirken.

Ide 2: Socialt mødested

Hvad:
Lad kirken danne ramme om møder med de lokale og skabe social kontakt mellem lokale og sommergæster.

Hvorfor:
Graverne ved kirkerne fortæller, at de oplever stor interesse for korte samtaler fra gæsterne. De oplever at få spørgsmål om kirken, lokalområdet og om folkekirkestrukturen og økonomien i Danmark. Sommergæsterne selv giver udtryk for, at det er dejligt at komme

i kontakt med de lokale. Især beskrives kirkekaffe som et positivt element, der muliggør social kontakt.

Hvordan:
Overvej at tilbyde kirkekaffe efter gudstjenesterne i sommerhalvåret, gerne udenfor kirken. En kop kaffe giver mulighed for en kort, spontan samtale.

Tag en snak i menighedsrådet og med de ansatte om vigtigheden af samtaler med gæsterne. Giv udtryk for, at det er acceptabelt, at eksempelvis graverne bruger noget af arbejdstiden på at snakke med sommergæster.

Eksempler:

- I Henne og Lønne er der en aftale mellem graver og menighedsråd om, at graveren godt må bruge arbejdstid på at snakke med sommergæster.
- I Hvide Sande vægtes det sociale aspekt ved gudstjenesterne. Ved de fire gudstjenester i august er der frivillige, som er "social guides" ved kirkerne og byder velkommen og viser folk til rette i kirken.
- I Hune er der kirkekaffe efter hver gudstjeneste også efter de tyske gudstjenester.

Ide 3: Kirkerummet som helle

Hvad:
Kirkerummet har sin egen særlige stemning; et sted der tilbyder ro, eftertanke og mulighed for fordybelse. Værn om dette og gør jeres til, at kirkerummet også kan bruges til bøn og eftertanke.

Hvorfor:
Gæsterne udtrykker, at kirkerummet tilbyder dem en ro, de ikke kan få andre steder. En gæst udtrykker, at hun på ferier godt kan "*opleve en tomhed, så er det rart at kunne gå hen i kirken*".

Hvordan:
Gør kirkerummet tilgængeligt for de, der søger ro og eftertænksomhed. Overvej om I kan gøre mere for at skabe en særlig stemning der. Måske kan I tilbyde små kort med velsignelser og bønner? Måske kan I indrette et hjørne, hvor der kan tændes lys? Måske kan I gøre det muligt at skrive bønner i kirken?

Eksempler:
- I Rømø Kirke har de en bog, hvor besøgende kan skrive tanker og bønner. De fik inspirationen til bogen fra en studietur til Sild.
- I Hvide Sande er opstillet en boks til bønner, som så læses op til en gudstjeneste senere. Boksen bruges især i sommermånederne og indeholder i juli og august særligt tyske bønner.
- Klitmøller kirke er åben hver dag. I kirken er en lysglobe, hvor besøgende kan tænde et lys.

Kirkegården i sommerlandet

Hvad:
Sommergæsterne besøger gerne kirkegårdene. Nogle gæster kører fra kirkegård til kirkegård for at se eksempelvis fiskergrave eller krigsgrave.

Hvorfor:
Gæsterne kommer både for at se specifikke grave, nogle kommer for at finde grave for slægtninge, der stammer fra området, og andre kommer for at få en snak med graveren om lokallivet.

Hvordan:
Kirkegården kan for nogen være en indgang til kirken. Nogle steder bruges kirkegården som en mulighed for forkyndelse. Igennem symboler på grave og historier kan snakke om liv og død, tro og håb opstå og formidles.

Eksempler:
- I Harboøre kirke viser præsten meget gerne rundt på kirkegården og bruger rundvisningen som en mulighed for at forkynde evangeliet igennem rundvisninger.

Samarbejde

Refleksion

Der udtrykkes et stort ønske om bedre og tættere samarbejde, erfaringsudveksling og netværk for præster og menighedsråd i sommerlandet. Der er stort potentiale for samarbejde i sommerlandet. Både i og på tværs af provstierne, med præster som engagerer sig i eksempelvis tyske gæster og med lokale aktører.

Der er også interesse i mulige samarbejder med turistorganisationerne. Turistchefer ser kirkerne som gode bidragsydere, som kan bidrage med anderledes tilbud til sommergæster. Flere steder gives der udtryk for, at alle aktører i lokalområdet har en fælles interesse i sommergæsterne, og at de derfor godt kan samarbejde om dem.

Ide 1: Bredt samarbejde

Hvad:
På samme måde som kirken samarbejder med skoler, plejehjem og børnehaver, er der potentiale for samarbejder i sommerlandet. Både samarbejde i kirkeligt regi og med andre organisationer.

Hvorfor:
Sommerlandsarbejdet opleves af flere præster som noget, de er meget alene med. Muligheden for at sparre med andre i lignende situationer eller for samarbejde om annoncering eller aktiviteter er noget, der efterspørges.

Hvordan:
Tænk samarbejde bredt! Hvilke aktører er der mulighed for at sparre med? Man kan f.eks. tænke på områdets udlejningsbureauer, grundejerforeninger og turistforeninger? Hvordan kunne sådan et samarbejde tage sig ud?

Tag kontakt til sommerlandssogne der ligner jer og inspirer hinanden.

Eksempler:
- Både Skagen og Rømø har arrangeret studieture for at få inspiration til arbejdet.
- Kirke på Kysten er et samarbejde på tværs af fire provstier om annoncering og sparring.

Huskeliste til samarbejde:

- Hvad er jeres behov: Er det samarbejde om konkrete initiativer? Sparring? Hjælp ift. annoncering? Økonomisk hjælp?
- Hvad vil I gå med til? Og hvad vil I ikke gå med til?
- Forventningsafstemning: Hvad er succeskriteriet? En turistforening har ikke nødvendigvis samme succesmål som jer.
- Undersøg om der er særlige temaer eller modeller for aktiviteter, som I kan byde ind med.
  - I Varde kommune arbejdes der eksempelvis med "hops" uger med et særligt tema og aktiviteter indenfor dette. Kan I byde ind med et kirkehop?

Sommergæsternes ønsker og behov

Refleksion

Sommergæsterne er generelt glade for de aktiviteter, der er i deres sommerkirker. Der sættes stor pris på at have muligheden for at gå til gudstjeneste om søndagen. Derudover er aktiviteter i naturen, musik og sang samt aktiviteter på hverdage noget, der efterspørges.

Der udtrykkes ikke behov for store, længerevarende arrangementer. Flere påpeger, at aktiviteter skal passe med resten af feriedagens program. Korte arrangementer sidst på eftermiddagen beskrives især positivt.

Der er også ønske om aktiviteter, hvor gæsterne selv kan inddrages og være aktive.

Ide 1: Aktiviteter i naturen

Hvad:
Sommergæsterne ønsker at være udenfor og vil gerne deltage i aktiviteter i naturen. Udnyt naturområder nær kirken. Især stranden er populær blandt sommergæster.

Hvorfor:
Naturen vægtes som et af de største motiver for ferie i Danmark - også for sommerhusferier. Og gæsterne vil gerne være udenfor - både af praktiske og til tider også ligefrem åndelige hensyn!

Hvordan:
Flyt gudstjenesten udenfor en søndag formiddag og hold gudstjeneste på stranden.

Hold aftenandagt et sted i skoven, når solen går ned.

Arranger kirkevandring efter en gudstjeneste og gå til nabokirken og afslut med kirkekaffe der.

Eksempler:

- I Søndervig er der solnedgangsgudstjeneste på stranden hver onsdag aften. Der er ofte flere hundrede deltagere.
- Rømø arrangerer meditative vandringer inden aftensang. Vandreturen starter og slutter ved kirken.
- I Hals arrangeres der aftensang på havnen et par gange henover sommeren.

Ide 2: Aktiviteter med musik og sang

Hvad:
Sommergæsterne vil gerne høre koncerter i kirken. De ønsker sig også arrangementer, hvor de selv kan synge.

Hvorfor:
Fællessang har fået en opblomstring generelt. I Henne fortæller tre forskellige gæster, at de har deltaget i højskolesang på vandrehjemmet, og at det er en stor succes. Gæsterne beskriver sangen som noget, de kan være aktive med.

Hvordan:
I kan afholde morgen- eller aftensang en gang om ugen.

I kan overveje at holde fællessangsarrangement evt. med danske og tyske sange i sognegården eller kirken.

Er det muligt at afholde en eller to sommerkoncerter?

Måske er der lokale musikere, som kunne have lyst til at arrangere koncert eller spille til fællessang af en art ved kirken?

Eksempler:

- I Hune er der morgen- og aftensang hver tirsdag i sommermånederne. Det er udelukkende sang og orgelspil.
- I Thorning afholdes der aftensang hver dag i juli måned. Aftensangen indeholder både sang, liturgiske indslag og stilhed.

Ide 3: Aktiviteter på hverdage

Hvad:
Afhold andagt, sangarrangement eller en kort gudstjeneste på hverdage, ikke kun om søndagen.

Hvorfor:
Lørdag er skiftedag i udlejningssommerhuse. Det betyder, at gæster ankommer om lørdagen og skal forlade sommerhuset igen lørdagen efter. Dette gør, at de måske ikke opdager, hvor kirken er. Det gør også, at de måske fravælger søndagens gudstjeneste for at sove længe første dag på ferien.

Hvordan:
Hold det simpelt. Overvej om I kan lave et fast arrangement en af ugedagene. Det behøver ikke være langvarigt, måske tyve minutter, en halv time.

I kan overveje, om den ugentlige aktivitet kan være en sangaktivitet eller foregå i naturen eller måske en kombination.

Eksempler:
- På Fur afholdes der fyraftensang en hverdagsaften en gang om måneden også om sommeren
- I Hals, Hune og Thorning afholdes morgen- og aftensang på bestemte hverdage.

Ide 4: Aktiviteter for børn

Hvad:
Sommergæsterne ønsker, at der er aktiviteter for børn. De ønsker at det gøres nemmere at deltage i gudstjenester og arrangementer, hvis man kommer som børnefamilie.

Hvorfor:
Når sommergæsterne er på ferie, er de ofte afsted som familie. Derfor vægtes aktiviteter og tid med familien højt. Hvis det ikke er muligt at deltage med børn, fortæller gæsterne, at de typisk vil fravælge arrangementet eller aktiviteten.

Hvordan:
Gør det nemt for børnefamilier at deltage i fx gudstjenester. Sørg for at der fx er tegnegrej eller saftevand til børnene.

Lav om muligt aktiviteter for børn – kreative aktiviteter, dukketeater om bibellignelser eller lignende.

Eksempler:
- I Klitmøller Kirke er der opstillet et børnehjørne i kirken med legetøj, tegnesager mm. Her er det nemt at underholde børnene – både under gudstjenester, men også ved et besøg i kirken.
- I Sæby laves der dukketeater om bibellignelser nær stranden en uge om sommeren, hvis vejret tillader det.
- I Skagen Kirke afholdes en børnefestival hver sommer med hoppeborg og andre aktiviteter for børn.

02

Formidling af arrangementer

Refleksion

Mange præster og menighedsråd i projektet giver udtryk for, at det er vanskeligt at nå ud til sommergæsterne med budskabet om kirkens arrangementer.

Gæsterne finder informationer på mange forskellige platforme; på internettet, i turistbrochurer, via. plakater og kirkernes sommerprogrammer.

Der reklameres via. turistaviser, plakater på paller og i lygtepæle, ved hjælp af beachflag og via. hjemmesider mm.

Flere giver udtryk for at det med, at aktiviteter er samlet fx i en turistbrochure eller i kirkernes sommerprogram giver et tydeligt overblik over, hvilke muligheder der er.

Annonceringsideer:

- Sommerprogram
- "Geotag" på Facebook
- Turistbureauernes online kalender
- Igennem turistkontoret eller udlejningsbureauerne
- Beachflag ved kirken
- Opslagstavler
- I supermarkedet eller ved købmanden
- Flyers i postkassen

Ide 1: Fast tid, fast sted, fast dag

Hvad:
Planlæg alle gudstjenester og arrangementer på faste tidspunkter, faste steder og hold det gerne fast fra år til år.

Hvorfor:
Gæsterne peger på, at det er vigtigt at gøre oplysninger om arrangementer så let tilgængelige som muligt. De peger på, at gæster ofte ikke får gjort en ekstra indsats for at finde information om en aktivitet.

Faste tidspunkter, steder og ugedage gør det nemmere at annoncere. Turistforeninger husker nemmere arrangementer, hvis de foregår på faste tidspunkter. Sommergæsterne kan også nemmere fortælle om et arrangement, hvis de ved, at tid og sted er fast.

Hvordan:
Afhold gudstjenester og arrangementer på samme tidspunkt.

Hvis der er flere kirker i pastoratet, hvor der er skiftende gudstjenester, så overvej om rotationen kan springe sommeren over, så der er gudstjeneste samme tid og samme sted hver søndag.

Har man arrangementer på ugedage, som man gentager år efter år, så hold fast i samme ugedag, tidspunkt og sted fra år til år. Gæsterne husker det.

Eksempler:
- I Skagen har der været gudstjenester ved Den Tilsandede Kirke torsdag aften siden 70'erne, og det er en del af mange sommergæsters bevidsthed.
- I Hune er morgen- og aftensangen også fast, og på turistbureauet fortæller de, at der ofte kommer gæster ind for at tjekke, om det stadig er det samme året efter.

Ide 2: Volume og sammenhæng

Hvad:
Gå sammen med andre om annoncering. Få annoncering så vidt og bredt ud som muligt. Gør det overskueligt. Brug turistforeningen og turistbrochurer.

Hvorfor:
Der er mange tilbud i sommerlandet, og det er nødvendigt at gøre en indsats, hvis man vil have budskabet ud. Samlede aktiviteter skaber et bedre overblik for gæster. Hvis ikke man ved, at et arrangement findes, så googler man sig ikke frem til det.

Hvordan:
Vær bevidst om, hvem der har kontakt med sommergæsterne – udlejningsbureauer, turistforeninger, grundejerforeninger – vær i kontakt med dem. Sørg for, at de ved, hvilke arrangementer I afholder og evt. har materiale liggende omkring det.

Overvej, om det er muligt at gå sammen med andre i provstiet eller stiftet, og markedsfør jeres aktiviteter samlet.

Turistbrochurer har ofte tidlige deadlines, få overblik over deadlines, og hør, om jeres aktiviteter kan komme med. Der findes også online kalendere for mange områder, hvor alle aktiviteter i området vises frem – se om I kan få kirkens aktiviteter ind i denne kalender.

Sommerprogramfoldere er en overskuelig måde at opdage, hvilke aktiviteter og arrangementer kirken tilbyder.

Eksempler:

- I Hvide Sande reklameres der med palleplakater og plakater i alle lygtepæle på vejen til og fra Hvide Sande.
- I Skagen er alle kirkens arrangementer medtaget i turistavisen.

Ressourcemæssige udfordringer

Refleksion

En åben og aktiv folkekirke, med de personaleressourcer det kræver, er nødvendig. Der er et behov for kirken og et ønske om dens tilstedeværelse.

Der er dog ofte tale om pressede sogne i sommerlandet – både økonomisk og personalemæssigt. Præsterne har vanskeligt ved at overkomme de ønsker og behov, der er til kirken sammen med det præstearbejde, der i forvejen udføres.

Der er ønsker, vilje og begejstring i sommerlandet, og det er nødvendigt, at dette støttes økonomisk og personalemæssigt. Der er brug for nye ideer, flere kræfter og støtte i sognet, i provstiet og i stiftet.

De følgende ideer udspringer af forslag, præster, frivillige og sommergæster er kommet med samt ideer udsprunget af allerede eksisterende tiltag.

Ide 1: Samarbejde i nye former og rammer

Hvad:
Tænk nyt i samarbejdskonstellationer i provstiet, i stifterne og på landsplan.

Hvorfor:
Projektet har vist, at der er behov for at kaste boldene op i luften og finde nye måder at gøre tingene på. En præst foreslår, at der kan samarbejdes på nye måder mellem præster i forskellige sogne.

Hvordan:
Overvej alternative måder for samarbejde.

Kunne man forestille sig, at et bysogn og et landsogn samarbejder, og at bypræsten hjælper til i landsognet henover sommeren?

Er det muligt at fritage sommerlandspræsten fra ferieafløsningen i de andre sogne, så der kan være gudstjeneste hver søndag i sommersognet?

Eksempler:

- Strandkirken Marielyst i Lolland Falster stift er et eksempel på en nytænkning af samarbejde og økonomiske ressourcer. Her bidrager stiftets præster ved at tage gudstjenester, frivillige hjælper til med at være kordegne og kirken modtager økonomiske bidrag fra menigheden.

Ide 2: Læsø eller EKD ordning

Hvad:
Læsøordningen er en model, hvor præsten har en friuge hver måned. I denne uge flytter en præst ind i præstegården på øen. Præsten står for gudstjenesten om søndagen og eventuelle kirkelige handlinger i løbet af ugen.

EKD, Evangelische Kirche Deutschland sender præster til ni forskellige lande i Europa, hvor de skal fungere som „feriesjælesørgere". Præsterne sørger selv for husly, men får et lille beløb pr. dag de er afsted og får lidt ekstra ferie ud af ordningen også.

Hvorfor:
Præsterne oplever, at de ikke kan følge med alt ekstraarbejdet, der er med sommerlandet og i høj grad trænger til ferie. Med EKD ordningen eller Læsøordningen kommer præsten ud af det daglige arbejdsmiljø, og det kan give ny energi og overskud. En tysk præst siger: *"Det er smukt at ferie og arbejde kan forbindes. Ordningen giver mig stor glæde"*.

Hvordan:
Er det muligt at stille et sommerhus eller et hus til rådighed for en præst og hans familie mod en gudstjeneste og et eller to arrangementer i løbet af opholdet?

Kan man etablere en lignende Læsøordning, men have fokus på et samarbejde med den lokale præst, så denne ikke føler sig alene om ekstraarbejdet?

Kunne man tænke sig, at man spørger præster, som er på ferie i området, om de kunne tænke sig at stå for en gudstjeneste eller en aftensang i løbet af deres ferie?

Nytænkning af organisering og roller

Refleksion

Præster, menighedsråd og de øvrige ansatte er væsentlige aktører i kirkernes drift. Der er brug for en helhedstænkning, hvor alle samvirker og bruger hinandens ressourcer aktivt.

Sommerlandet kan have stor fordel af at være et fælles projekt, som dermed er et fælles ansvar, der fører til fælles glæde.

Her er tre forslag til, hvordan frivillige, ansatte og sommergæster kan tænkes aktivt ind.

Ide 1: Frivillige

Hvad:
Tænk frivillighed ind i sommerlandsarbejdet og overvej, hvilke opgaver frivillige i sognet kan bidrage med henover sommeren.

Hvorfor:
I de sogne, hvor frivillige bidrager til sommerlandsarbejdet, beskrives det med stor glæde. De frivillige oplever, at arbejdsopgaverne giver dem glæde og nye perspektiver.

Hvis frivillige tænkes ind i sommerlandsarbejdet, kan det tage noget pres fra præstens arbejdsbyrde.

Hvordan:
Hold opgaverne simple og overskuelige.

Husk, at det er sommer – de frivillige i sognet har også ferie.

Overvej, om et fokus på det sociale kan skabe bedre rammer om de frivillige.

Eksempler:
- I Skagen er der en kirkeværtordning, hvor frivillige bemander

kirken hver eftermiddag. Den frivillige har til opgave at føre opsyn med kirken og byde gæster velkommen og svare på spørgsmål om kirken.

- I Hvide Sande har de nedsat et turistkirkeudvalg, som står for at fundraise og arrangere de særlige turistkirkegudstjenester i august måned.

Ide 2: Personalegruppen

Hvad:
Brug de ansattes ressourcer. Hvad drømmer graveren eller organisten om? Kunne organisten stå for et sommerarrangement eller hvad med graveren?

Der er forskellige ressourcer og kompetencer i en personalegruppe – dette kan med fordel udnyttes til gavn for ansatte, menighed og sommergæster.

Hvorfor:
I de sogne, hvor de øvrige ansatte også er involveret i sommerarbejdet, udtrykker de stor glæde. En ansat fortæller om en sommeropgave:

"Jeg synes, det er utroligt spændende som medarbejder at blive betroet sådan noget. Så for os bliver det også en spændende arbejdsplads, når man får lov til at gøre noget, hvor man skal stå

på tæer og gøre nogle andre ting. Det synes jeg, er et fedt ansvar og en kæmpe tillid".

Hvordan:
Tag en snak i menighedsrådet og med de ansatte om hvilke ideer, evner og drømme I har. Kan I fordele opgaver på ny og samarbejde om aktiviteter på en ny måde? Kan nogle aktiviteter fordeles anderledes?

Eksempler:
- I Thorning står sognets to korledere for aftensang én af ugerne i juli måned. De får nogle guidelines, men har frie rammer for hvordan aftensangen arrangeres og skal forløbe.
- I Hune er det organisten, der er ansvarlig for morgen- og aftensang. Det var oprindeligt organisten, der tog initiativ til arrangementet, og siden er det blevet en del af organistens arbejdsopgaver.

Ide 3: Sommergæsterne

Hvad:
Sommergæsterne har en interesse i kirken og er glade for den. Sommergæsterne kan måske tænkes ind i mindre opgaver.

Hvorfor:
Sommergæsterne giver udtryk for, at de ikke ønsker at være faste frivillige ved sommerkirken, da de er på ferie. Men flere giver udtryk for, at de godt vil bidrage med små engangsopgaver.

Sommergæsterne kan bringe ny energi og ideer ind i sommerlandskirken.

Hvordan:
Hold opgaverne simple, overskuelige og konkrete. Hav forståelse for, at gæsterne er på ferie og prioriterer dette højt.

Det at blive spurgt om hjælp til en opgave kan virke som en tillidserklæring og få en gæst til at føle sig mere velkommen. Det kan dog også virke for overvældende.

Tænk både opgaver hen over sommeren, men også længere hen – måske er der en sommerhusejer, som kunne have lyst til at sidde med i menighedsrådet? Måske arbejder en sommergæst i en spændende organisation og kunne have lyst til at fortælle mere ved næste sogneaften?

Eksempler:
- I Henne hjælper en sommergæst til som organistafløser henover sommeren. Gæsten har også tilbudt at spille ved sogneaftner hen over sommeren.
- I Hals sidder en sommerhusejer med i menighedsrådet. I Hals har en sommerhusejer også holdt foredrag ved en sogneeftermiddag i efteråret ved kirken.

Afrunding

Sommerlandet er et sted med stor glæde, forventninger og interesse. Når mange steder lukker ned og holder sommerferie, så åbner sommerkirkerne døren op og siger "her er vi – Velkommen". Dette kan føre til glæde og positive møder med folkekirken, som kan give gæster et endnu bedre forhold til folkekirken generelt.

Det, der er væsentligt for kirken i sommerlandet, er, at menighedsråd og præster får en drøftelse af, hvad man sammen kan og vil. Men det kræver også, at provstier og stifter gør sig klart, hvad det vil sige at være kirke i sommerlandet, og hvad der skal til, for at kirken kan komme til at blomstre.

Der er brug for samarbejder, netværk og inspiration. Vi håber at dette katalog kan være tankestarter og bringe nye ideer og muligheder til sommersognene.

I boksen findes forslag til videre læsning, hvis man ønsker at gå i dybden med baggrunden for nogle af ideerne. Sidetallene refererer til rapporten "Kirken i sommerlandet".

Ønsker du at vide mere om: **Så se side:**

Udfordringerne for kirkerne 113
Mulighederne for kirkerne 114
Hvordan kirken bruges 165
Præsters oplevelse af kirken i sommerlandet 52
Sommergæsters ønsker 142

Aalborg stift

Ribe stift

Viborg stift

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

www.fkuv.dk
E: fuv@)km.dk
T: 5858 3000